

SOBOTNA PRILOGA

Spopad dveh svetov

W

sak izgovor je dober, četudi ga pes na repu prinese, je pregovor, ki ima očito variante v vseh evropskih jezikih. Po njem se že nekaj let ravna Evropa, kot z zgoščenim izrazom pravimo tistemu, kar je povezano v Evropski skupnosti, kajti ko so se v Jugoslaviji začele sitnosti zaradi notranjih trenj, nam je Evropa postavila pogoje. Jugoslavlani naj bi prišli v Evropo, če bi izpeljali demokratične volitve, spoštovali človekove pravice in uvedli tržno gospodarstvo. V republikah so potem bile različne demokratične volitve, ki so prinesle »pozicijo in opozicijo«, s tem pa je bilo tudi vsega konec. V Srbiji so predsedniške volitve prinesle tudi statistični kuriozum, kajti prvič na svetu se je zgodilo, da je zmagovalac zbral 104 odstotke glasov. S človekovimi pravicami večinoma ni bilo napredka predvsem zaradi srbskega zatiranja »manjšine z največ pravicami na svetu«, kot so srbski politiki govorili o Albancih na Kosovu, tržno gospodarstvo pa je zgrmelo v balkansko brezno takoj po »kratkem srečnem življenju Anteja Markovića«, če si pomagamo s Hemingwayjem.

Toda za evropske pojme so se Jugoslavlani kar pošteno potrudili; a ker le niso izpolnili pogojev za vstop v Evropo, so dobili nov pogoj: demokratične volitve v zvezno skupščino. Toda medtem je bila slovenska politična pomlad, uvedli so izredno stanje na Kosovu, razpadla je Zveza komunistov Jugoslavije, bile so prave volitve v Sloveniji in Hrvaški, zvezna skupščina in zvezna vlada sta si sami podaljševali mandat, Srbi so vsiljevali volitve po principu en človek – en glas – in demokratične volitve so bile zadnje, kar je Jugoslavanom prišlo na misel. In če naj se zgodba skrja, je bilo tako, da je Zahod iz strahu pred neslutnimi posledicami razpada največ-

je balkanske države zahteval enotno Jugoslavijo »po sporazumni volji njenih narodov«, naposled pa kot junak v komičnem filmu dobil v roke sikajočo bombo.

Razvoj dogodkov je bil potem še hitrejši, kajti po hrvaški in slovenski razglasitvi samostojnosti je najprej prišla na srečo kratka vojna v Sloveniji, nato dolgotrajna vojna na Hrvaškem, ki se uregne vsak hip spreveči v splošno jugoslovansko vojno. Dosljej imajo od vojne korist edinole predsedujoči zunanji ministri v Evropski skupnosti, ki so postali medijski zvezdniki, kajti kdo – roko na srce – bi vedel za razne Poose, Michelise in Broeke, če ne bi bilo jugoslovanske krize? Po zalviski vojni so ZDA kot za nagrado prepustile urejanje evropskih zadev Evropski skupnosti in v bodoči »evropski hiši« je Jugoslavija brž zanetila požar, tako da so evropski šefi diplomacije lahko začeli dirkati okoli in se v zaverovanosti in lastno veličino postavili v vlogo Metternicha ali vsaj Kissingerja.

Uglajeni slovenski vztrajnosti v zahtevi po suverenosti, omahljivi hrvaški strategiji, kaj storiti z vojsko in Srbijo, in siloviti srbski trmi pri graditvi novega s podiranjem starega so evropski politiki in diplomati postavili nasproti nekaj temeljnih načel, ki po vrsti razodevajo lahkovernost in obravnnavanju problema; zunanje in notranje meje Jugoslavije se ne smejo spremeniti, jugoslovanski narodi naj se sporazumejo o obliki prihodnje skupne države, ne pozabite na človekove pravice in tržno gospodarstvo. Kljub vsem mogočim sestankom, srečanjem in konferencam, kljub že neštetim podpisom na raznih sporazumih o prekinitvi ognja itd. je jasno, kdo se v Jugoslaviji gre vojno, nato pa Michelis mirne duše

reče v italijanskem parlamentu, da vojne na Hrvaškem sploh ni, Bush pa pred generalno skupščino OZN Jugoslavije niti ne omeni...

Kot vse velike kriminalne afe v zgodovini je torej tudi »zadeva Jugoslavija« postala tako zapletena, da je ni več mogoče razumeti.

Meje, notranje in zunanje, so v zgodovini nastajale na najrazličnejše načine, zlasti z vojnami, pa tudi s porokami (lep zgled za to so bili Habsburžani), darilnimi pogodbami, nakupi (leta 1867 so ZDA kupile Aljasko, danes največje zvezno državo, od carske Rusije in tako rekoč za drobiž), z mirovnimi pogodbami, barantanjem za slovitimi zelenimi mizami itd. Zemljevid Evrope se je v zadnjem stoletju precej spreminjal in danes je drugačen, kot je bil po drugi svetovni vojni ali celo po sprejetju helsinške listine, ker je Nemčija združena in ker so nastale neodvisne baltske države, sprejete v OZN. Torej ni nič s pravilom o nespremenljivosti meja.

Jugoslavija kot država je nastala po razpadu osmanskega imperija in avstro-ogrške monarhije, ker so se svetovne velesile sprijaznile z novimi dejstvi in ker je bilo treba izpolniti davno željo dela slovanskih narodov, da bi živeli z brati v skupni državi južnih Slovanov. Naši južnoslovanski predniki, ki so največkrat študirali na Dunaju, v Pragi ali Parizu, so izpolnjevali svoj sen v družbi enako uglajenih gospodov, v Jugoslavijo so dobili tudi nejužne Neslovane, brate z različnimi ambicijami, predvsem pa je država nastala na stičišču Orienta in Okcidenta, tistem stičišču, na katerem naj bi pozneje po jaltških dogovorih velikih treh razdelili tako imenovana vplivna območja. Pritajene nacionalne ognje je sproti

teptala komunistična teorija in praksa, po kateri je razredno močnejše od nacionalnega, in v takšni zmotni interpretaciji je Jugoslavija nekaj desetletij veljala za državo z zgledno urjenim nacionalnim vprašanjem. Resnica je planila na dan nekaj let po Titovi smrti. Toda država z zgledno urjenim nacionalnim vprašanjem zaradi cele vrste potoz, med katerimi sta bili najslavnejši spor Tita s Stalinom in potem izum neuvrčenosti, ni motila ne Evrope ne sveta, ker pač nikomur ni delala težav. Težave dela zdaj, ko je razpadla prav po tisti zgodovinski razpoki med Vzhodom in Zahodom, ki jo je bila zamašila.

Osnovna napaka Evrope, kot jo predstavljajo dežurni ministri ES, pri ravnanju z jugoslovansko krizo, je torej v tem, da ne uvidi, da sta v Jugoslaviji skozi desetletja ostala dva svetova in da je bil Orient tisti, ki je in ki še hoče prevladati v njej. Kršenje vseh sporazumov, norčevanje iz dogovorov, legalna kraja imovine, barbarski način vojskovanja, zatiranje manjšin, polasčanje medijev, zagovarjanje propadlega komunističnega sistema so poleg nenehnega prekljanja in malikovanja samega sebe lastnosti, ki so res drugačne od spoštovanja volilnih rezultatov in referendumov, sporazumov in pogodb, delavnosti in obudovanja vsega naprednega. Toda Evropa v jugoslovanski krizi ravna kot kakšna socialistična zagovornica uravnilovke, kar se kaže v veselju nad slehernim podpisom Miloševića ali Kadijevića, pripravljenosti ES, da prizna suverenost vseh republik hkrati, pa če jim je kaj do tega ali ne, pa če to zaslužio ali ne, in naposled v trdovratno zmotni ideji, po kateri je oz. naj bi bila Srbija »balkanski Piemont«, edina državotvorna sila, ki še vedno lahko povezuje južne Slovane v eni državi. Po drugi strani Zahod v moderni evropski

zgodovini lahkovernost priznava izzivalne in diktatorske politike, ki so sicer na zunanji pripravljeni priznavati kulturna pravila igre, sami pri sebi pa uživajo v tem, da jih kršijo. Zahodne sile niso niti tremile, ko je Hitler zasedel Posarje, ko je izigral Chamberlaina v Münchnu in zasedel Čehoslovaško – in ko je leta 1939 napadel Poljsko, sta mu Francija in Britanija napovedali vojni, nista pa nadenj poslali vojske. Zahodna Evropa je v svojem delu celine mirno prenašala Franca in Salazarja, kot je na drugem koncu prenašala Stalina in pozneje Ceausescu. Dandanes očitno enako mirno prenaša Miloševića in ji je včasih celo ideja o veliki Srbiji bolj pri srcu kot misel na samostojno Slovenijo ali Hrvaško.

Kot je pozneje lahko soliti pamet in na primer dati prav generalu Schwarzkopfu, češ da bi bil iraški problem bolje rešen, če bi vojna trajala še nekaj dni in bi ukrotili Sadama Huseina, tako je zdaj seveda lahko samo modrovati o tem, kako bi bilo, če bi se Hrvaška pridružila Sloveniji med njenim bojem z JLA, če bi se uprlo Kosovo ali če bi Makedonija opustila teorije o drugačni jugoslovanski federaciji. Toda v prihodnje bi bilo vsaj s slovenske strani napačno sodelovati npr. na haški mirovni konferenci samo iz lojalnosti do Evrope in ne da bi se od te Evrope zahtevale sankcije proti Srbiji, če v Jugoslaviji niti premirja ni. Če baje lord Carrington kaže naklonjenost Sloveniji kot republikli, ki je v Jugoslaviji nekaj posebnega, tako rekoč rešen problem, potem je treba tako zdaj kot po 7. oktobru, ko poteče brionski moratorij, ravnati Evropi ustrežno: misliti nase in delovati v svojo korist. Evropa, takšna, kakršna je, tega ne bo storila namesto nas.

Stane Ivanc

SLOVENIJA PO 7. OKTOBRU

Več kot samo 8. oktober

Prva novost: meje in diplomati

Z iztekom trimesečnega brionskega moratorija se, strnjeno povedano, na področju slovenske zunanje politike (enem od stebrov državnosti) ne bo zgodilo prav nič presledivega, revolucionarnega, ko bo 7. oktobra popolno odbila ura. Lahko spet parafraziramo zguljeni rek, da bo po 7. oktobru prišel 8. oktober in nič več. Po izteku moratorija namreč ne bo niti nenadnega priznanja Slovenije (ali Hrvaške), ta datum ne bo pomenil nič posebnega za vzpostavitev slovenske diplomatsko-konzularne mreže, edino, kar se utesne nekoliko spremeni, sta režim na mejah in v usoda slovenskih diplomatov, zaposlenih v zveznem ministristvu. Sicer pa pojdmimo po vrsti.

1. Meje. Brionska deklaracija govori o mejah v točkah I in IV aneksa I k deklaraciji, in sicer da bo nadzor mejnih prehodov v času moratorija v rokah slovenske policije, ki bo delala v skladu z zveznimi predpisi (točka I) in da se bo med trajanjem moratorija zagotovili urejen prenos kompetenc JA na področju varovanja meja, saj je mejni režim, zasnovan na evropskih normah, cilj vseh strani (točka IV). Glede na dosežen umik vojske iz Slovenije slednja točka ni več sporna, glede prve točke pa narajen prehod v delu slovenske policije na meji, in sicer z določil zakona o prehajanju čez državno mejo (veljal je za SFRJ) na določila republiškega zakona o nadzoru državne meje. Simboli na mejah bodo slovenski, kot so bili že vseskozi po vojni; nizozemsko zunanje ministristvo je sicer pred časom reagiralo z depešo, naj se na meje v času moratorija postavijo tudi jugoslovanske oznake, vendar je to po agresiji na Hrvaško postalo povsem brezpredmetno, po moratoriju, ko bo nehal veljati ta dogovor o oznakah na mejah (v brionski deklaraciji sicer nikjer eksplisito zapisan), pa bodo sploh izpolnjeni vsi pogoji za to, da bi na

mejah ostale zgolj slovenske oznake. In majhna podrobnost: na mejnih kamnih, ki jih je precej, za zdaj še ostajajo napisi SFRJ, a bodo nemudoma zamenjani.

S stališča slovenske države se zadeve na mejah bistveno spremenijo le na jugu; nobenega razloga ni več, da bi po moratoriju na meji s Hrvaško veljal drugačen režim kot na meji s Avstrijo, Italijo in Madžarsko. Zato bodo po sistemu 28+8 po 7. oktobru uvedli tudi mejne postojanke na meji s Hrvaško in nadzor prometa blaga in ljudi uskladi z nadzorom na vseh drugih slovenskih mejnih prehodih. Ta nadzor je sicer že zdaj poostren, predvsem zaradi razmer na Hrvaškem, po moratoriju pa bo to sistemski rešitev. Res pa je, da bo Slovenija skušala na vseh mejah – ne samo s Hrvaško – uvesti čim liberalnejši režim.

2. Mednarodno priznanje. Čeprav je bilo v zadnjih tednih slišati, da je edini formalni zadržek številnih držav za priznanje Slovenije trimesečni moratorij, je nerealno pričakovati, da bo po izteku moratorija sledilo priznanje Slovenije. Lahko se sicer zgodi, da nas priznajo države, kot so Avstralija in Argentina, toda za evropske države in ZDA – in priznanje teh držav je za Slovenijo daleč najpomembnejše – to ne velja. Kot nam je v zadnjih dneh povedal namestnik slovenskega zunanjega ministra Zoran Thaler (sklepa-joč po zadnjih obiskih in sporočilih), se mednarodna skupnost pripravila, da bi »v paketu« priznala vse jugoslovanske republike. Formulacija, katere republike priznati – samo tiste, ki so izrazile željo po neodvisnosti ali vse – je bila v začetku sporna, toda na podlagi besed pomembnih evropskih sogovornikov (denimo Andreotija) je mogoče sklepati, da gre za priznanje prav vseh jugoslovanskih republik. To bi bil rezultat (prvi) spoznanja, da je Jugoslavija dokončno razpadla in da je

Po izteku brionskega moratorija se ne bo s Slovenijo zgodilo nič res prelomnega. Pomembno pa je, da je že zdaj jasno, da naša republika v kakršnokoli podaljšanje moratorija ne bo privolila in da se bo s tem hočeš nočeš morala sprijazniti tudi mednarodna skupnost. Poleg tega bodo nekatere spremembe le nastopile; meja s Hrvaško bo postala povsem normalna državna meja, spremenil se bo tudi status slovenskih diplomatov v zveznem ministristvu, po vsej verjetnosti bomo dobili bone ...

treba takšno stanje tudi de iure sankcionirati, in (drugič) ugotovitev, da v mednarodni skupnosti neizogibno nastajajo nove države, ki bodo morale postati polnopravne članice mednarodne skupnosti (OZN). Ta »korak naprej«, kot ga ocenjuje Thaler, za Slovenijo pomeni dvoje: po eni strani je pozitiven, ker postanejo s takšnim priznanjem notranje meje zunanje in mednarodno varovane (pa tudi sedanje slovenske zunanje meje so potem nedotakljive), morebitna vojna se definira kot mednarodna agresija, posamezne republike pa lahko navežejo samostojne diplomatske in tudi ekonomske stike s tujino; toda po drugi strani gre za tvegano potezo, saj se (prvič) Slovenija na tej ravni izenači z vsemi drugimi republikami, ne glede na to, da je pri osamosvojitvi daleč pred vsemi, in (drugič) v tem priznanju je skrita implicitna zahteva, da morajo te priznane republike pozneje skleniti kakršnokoli »jugoslovansko« zvezo vsaj po vzoru Sovjetske zveze (nekateri skupne obrambne, ekonomske in zunanjepolitične dejavnosti) s čim več pristojnostmi, skoncentriranimi na zvezni (konfederaciji) ravni. O tem pričajo številne poteze: tudi haška mirovna konferenca »o Jugoslaviji« in drugi konferencialistični pritiski na Slovenijo (denimo Antall med zadnjim Kučanovim obiskom na Madžarskem). Toda Thaler je vendarle prepričan, da je mogoče z diplomatsko spretnostjo tudi iz tega položaja potegniti številne prednosti, poleg tega pa smo v zadnjih dneh slišali Warren Zimmermanna, ki se je očitno že sprijaznil s tem – kot piše v eni od njegovih depeš, da bo jugoslovanska konfederacija obstajala »zal brez Slovenije«. Torej nekaterih prostostredskih priznanj Slovenije po izteku moratorija ni mogoče izključiti, toda poglavitna teza priznanj bo prišla skupaj za vse republike (slovenska teza o reševanju priznanj »step-by-step« glede na doseženo stopnjo osamosvojitve namreč v svetu nima zagovornikov), in to s predznakom, ki za Slovenijo ni najugodnejši, a je še vedno dovolj, da je mogoče iz njega potegniti številne prednosti.

Na 7. oktober, ko se izteče moratorij, čaka Hrvaška bolj v znamenju razpletla ali kar je bolj verjetneje, zaostritve notranjega položaja, kot pa na tisti trenutek, po katerem se bo lahko posvetila natančnejšemu opredeljevanju svojega novega položaja v mednarodni skupnosti. Seveda je to razumljivo, če se ozremo na razcefrani zemljevid hrvaškega ozemlja, prek katerega še vedno divja vojni požar, in to kljub vnovičnemu poskusu, da bi prišlo do premirja. Poraja se vris, da vodstvo v Zagrebu, trdno odločeno, da svoji republiki pribori neodvisnost na notranjem in na zunanjem področju, ne popusti kljub vsem težavam, čeprav se vedno niso jasni niti obrisi poti, po kateri bo, ko se izteče moratorij, zastavilo svoje prve korake. Samo slutimo lahko, da so že pripravljene gospodarski in zunanje-politični načrti, ki bi lahko pršli v posteljo, če bi zavladal mir in bi bila hrvaška mednarodno priznana, vendar so za zdaj še skrbno skriti pred javnostjo, zato je težko reči, kako je z njihovo celovitostjo in predvsem realnostjo. Zato je splošni cilj za zdaj vse, kar je mogoče razbrati, njegova konkretna obdelava pa bo, kot nam je povedal visoki predstavnik hrvaškega zunanjega ministristva, odvisna predvsem od rezultatov in sporčil Združenih narodov in njihovega varnostnega sveta ter od mirovne konference v Haagu.

Izedveli pa smo, da je nekaj temeljnih zavezd vseeno že določenih: neodvisna Hrvaška namerava postati odprta država, s sosednjo Slovenijo, s katero je, kot je bilo posebej poudarjeno, že bilo izmenjeno državno priznanje, pa namerava vzpostaviti svobodno menjavo na vseh področjih. Kakšne oblike menjave, kar zadeva gospodarstvo, nemara carinska unija, pa tudi, ali in kdaj samostojna valuta, vse to so vprašanja, ki smo jih, kot vse kaže, zastavili preredojaj, pa ne zato, ker je 7. oktober še daleč, temveč, ker si Hrvaška šele utira pot v svet. Pri tem očitno ne pomuja aktivno lastnih obzavezd, temveč čaka, da se bodo sami izkristalizirali v njenem ožjem in širšem krogu. Pri tem si obupno želi, da bi ji Evropa in Zahod čimprej ponudila kaj več od gola upanja, na katero se je doslej zanašala kot na edino oporo. Ker pa so ji noge spodskane, bo po 7. oktobru, dnevu, na katerega se pripravljajo tudi nasprotniki njene samostojnosti, le stežka naredila kak korak naprej.

3. Sodelovanje z zveznim zunanjim ministristvom (ZSZZ).
Z iztekom moratorija bo potekel tudi dogovor med zveznim in republiškim zunanjim ministristvom, sklenjen 15. julija na srečanju Thaler-Lončar, na katerem je bilo rečeno, da ostanejo vsi slovenski diplomati v službi v Beogradu na svojih položajih še naprej, če to želijo in če to ustreza Sloveniji. Prvotno slovensko stališče je bilo, da dogovor sicer potече 7. oktobra, da pa Slovenija ni naklonjena radikalnim rezom, ampak postopnosti pri reševanju te problematike; tako naj bi se Slovenci iz zvezne mreže DKP (gre za približno 30 ljudi) vračali postopoma do Novoga leta, pri čemer bi upoštevali interese slovenskih diplomatov samih, pa tudi interes Slovenije, ki bi rada obdržala svoje ljudi v DKP mreži predvsem tam, kjer nima interesa – zdaj – odprati lastnih predstavništvev, tako da bi ti ljudje zadnji zapustili zvezno službo. Toda takšno stališče, ki mu je bolj naklonjena slovenska zakonodajna oblast, je v zad-

njih dneh doživelo spremembo: po predlogu slovenske izvršilne oblasti (vlade in ministristva za zunanje zadeve) naj bi vse Slovence, zaposlene v ZSZZ, odpoklicali takoj 8. oktobra. Toda ta predlog mora potrditi še skupščinska komisija za mednarodne odnose in pozneje skupščina sama. Kot meni Thaler, naj bi bila ta radikalnejša verzija vendarle sprejeta. Realno je torej pričakovati, da Slovencev po izteku moratorija v ZSZZ ne bo več.

4. Slovenska diplomatska predstavništva na tujem. Iztek moratorija tudi na tem področju ne prinaša nič revolucionarnega. Projekt odpiranja slovenskih diplomatsko-konzularnih predstavništvev na tujem je bil določen že avgusta in ni posebnega razloga, da bi konec moratorija tu kaj spremenil. V skladu z avgustovskim predlogom je namreč pred dnevi

Predsednik slovenske vlade Lojze Peterle je Anteju Markoviču predlagal načela »za začetek postopka ureditve medsebojnih pravic in obveznosti med Republiko Slovenijo in federacijo«, vendar so v zvezni vladi presodili, da je to zadeva vseh republik. Torej se bo o usodi skupnih dolgov in skupnega premoženja pogajalo šest dečev. Toda – razprava bo smiselna, je poudaril predsednik slovenskega predstva Milana Kučan, ko bo na Hrvaškem in po vsej državi spet zavladal mir. Tega dogovora se drži tudi 12-članska delegacija Republike Slovenije, zadolžena za sodelovanje v skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdužitve dosedanje SFRJ, ki jo vodi Vitodrag Pukl.

Slovenija je pripravila temeljna izhodišča za pogajanja, pa tudi predlagala funkcioniranje zvezne države v času moratorija. Odnosi v tem času morajo biti takšni, je zapisano, da bodo zagotavljali delovanje trga, monetarnega sistema, režima na meji, nemotene trgovske, znanstvene, kulturne in športne odnose s tujino in zastopanje državljanov Republike Slovenije v tujini.

Kaj bomo delili, ko bodo za to možnosti, ko bo torej utihnilo orožje? Delili bomo obveznosti in pravice: pri slednjih gre v glavnem za nepremičnine in naložbe doma in na tujem, terjate do tujine in devizne rezerve. Premoženje federacije v tujini naj bi, kot predlaga slovenska vlada, delilo po prispevku v zvezni proračun: slovenski delež se je v zadnjih letih gibal med 20 in 25 odstotki. Vsa kaj je prevzel svoje terjatve do tujine, pri delitvi deviznih rezerv pa naj bi bil ključ za razdelitev konvertibilni izvoz blaga in storitev vsake posamezne republike. Objekte v republiki, ki so skupno premoženje, naj bi posamezna republika prevzela takrat, ko bo prevzela tudi pristojnosti služb, ki so bile prej zvezne.

Bolj zapleteno pa bo deliti jugoslovanske obveznosti do tujine. Skupni dolg je okoli 16 milijard dolarjev, slovenski srednje, dolgoročni pa okoli 1,85 milijarde dolarjev. Slovenski delež glede na jugoslovanski dolg znaša okoli 10 odstotkov. Vlada predlaga, naj vsaka republika pokrije svoje dolge, del skupnega dolga, za katerega je težko določiti porabnike, pa bi si razdelili v enakih deležih.

Slovenska vlada, ki je pripravila temeljna izhodišča za pogajanja, pa tudi člani delegacije (ta se je sestala in se dogovorila, da počaka na mir) želijo razdelitev izpeljati čim bolj življenjsko. Za pogovor pa sta potrebna najmanj dva – toda konkretnega odgovora iz Beograda na slovenske pobude še ni.

Stara zaščitna politika, vendar v domačih rokah. Nadzor nad zunanjo trgovino in nad transportom bodo po izteku moratorija v zvezi svoje roke pristojni republiški organi; ministristvo za ekonomske odnose s tujino, gospodarska zbornica in ministristvo za promet in zveze.

Ustrezne slovenske gospodarske zaščitne politike ni mogoče izdelati čez noč. Zato so se v slovenski vladi odločili, da bodo v začetku zgolj smiselno povzeli zvezno zakonodajo s tega področja. To velja tako za carinske zakone in druge predpise, ki zadevajo uvozne davjate, kot tudi za blagovno režimsko zakonodajo. To pomeni, da bodo ostali izdelki,

katerih predstavniki bodo hkrati tudi predstavniki slovenske države do navezave diplomatskih stikov.

In končno, glede brionske deklaracije konec moratorija tudi ne bo pomenil presenetljivega zasuk. Splošna načela deklaracije veljajo še naprej, tri točke aneksa I k deklaraciji (varnost meja, prekinitev ognja in vojni ujetniki) so bile rešene z umikom vojske iz Slovenije in s koncem vojne, tako da iz brionske deklaracije prenehajo veljati splošno določila – zamrznete nadaljnje implementacije deklaracije o neodvisnosti – in prva tri določila iz aneksa I (režim na meji, carine in nadzor zračnega prometa). Glede aneksa II (opazovalna misija) stvar še ni rešena; misiji potече mandat 13. oktobra, o tem, ali naj še naprej ostane v Sloveniji, pa bo odločala slovenska skupščina 2. oktobra.

Druga novost: boni

Ena od pomembnih sestavnih prometne politike je tudi načrtovanje cestnega transporta, nadzor nad njim. Reciprocna izmenjava cestnih dovolilnic določa, koliko tujega tovora in potnikov bo potovalo po naših cestah in koliko naših tovornjakov bo smelo voziti po tujini. Dovolilnice, ki jih pridobi Jugoslavija, vsako četrtnje posebej delijo neposredno zainteresiranim prevoznim podjetjem v Beogradu. Na svojo srečo so jih razdelili tudi že za letošnje zadnje četrtnje, in to po starih, uveljavljenih merilih. Tako ima ministristvo za promet do konca leta čaka, da izoblikuje svojo prometno politiko. Ta bo, kot pravijo, bolj odprta, hkrati pa bo moral transport pokriti stroške, ki jih bo povzročil cesti in okolju. Ne bodo pobozali tudi na varovanje okolja, torej bodo hkrati tovor preusmerjali na železnico.

Energija brez meje. Kljub temu da je slovenska energetika tesno vpet v jugoslovanska, po mnenju slovenskega ministristva za energijo 7. oktober ne bi smel biti prelomni dan zanjo. Slovenija je polovični lastnik JE v Krškem, deli si jo s Hrvti, v BiH je lastnik tretjine TE Ugljevik I, poleg tega pa slovenske djalnovostne priključene na jugoslovanske in z naprej z vsemi sosednjimi državami in z Zahodno Evropo.

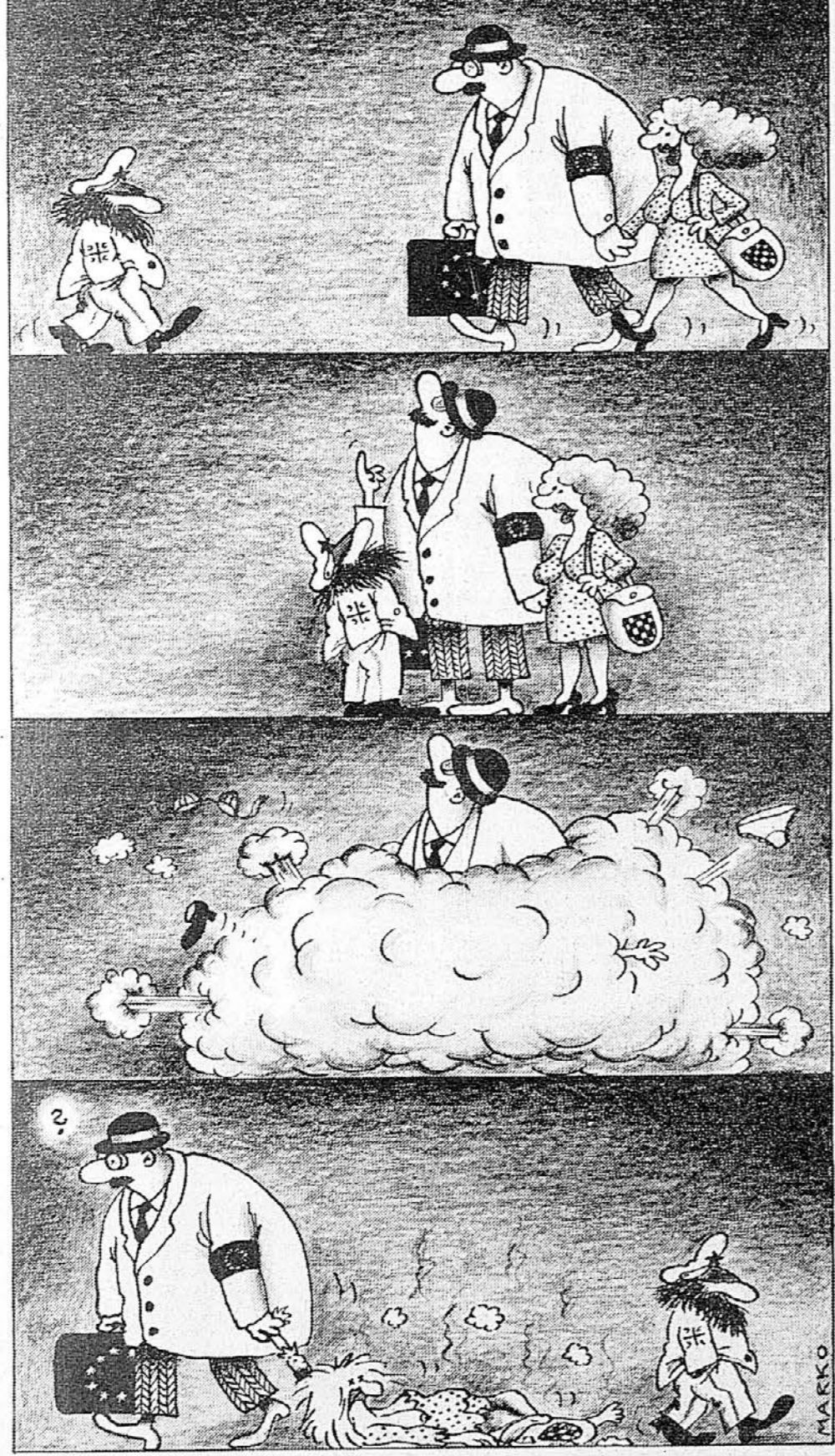
Če odmislimo »daljno« leto 1995 in različne poglede na prihodnost Krškega, kratkoročno s sosednjo Hrvaško glede lastništva in uporabe skupnega objekta ne bi smelo biti težav. Utegnjejo pa priti do težav, če se bo slovenska stran odločila za zaprtje JE, saj zanjo Hrvaška niti v sanjah ni zainteresirana. Najbrž, pravi Matko Pohar, namestnik ministra za energijo, se bo elektrarna preoblikovala v delniško družbo, podobno pa tudi TE Ugljevik I v BiH, saj so njeni lastniki znani, računski čisti in tudi države stran za zdaj nima pripomb.

V gospodarskem interesu drugih republik, pravi Matko Pohar, je tudi nadaljnja povezanost jugoslovanskega elektroenergetskega sistema tako kot pri cestah in železnici. Seveda le po tehnološki priti (ne več po gospodarski kot prej), kar pomeni, da bi se elektrika še naprej prosto pretakala po daljnovodih tudi čez republiške in državne meje. To je končno tudi v interesu Srbije, ki dobavljajo elektriko TGA Kidričevci in po slovenskih daljnovodih v Italijo. Tudi ob srbski blokadi se je pretek elektrike dvignil nad politične interese. V slovenskem interesu je, da se meje za elektriko ne postavijo, pa čeprav se za zdaj oskrbuje samo iz slovenskih elektrarn. Enostranska prekinitev katerikoli dela jugoslovanskega elektroenergetskega sistema pri nas pa bi povzročila tudi reakcije Evrope, saj smo vključeni v zahodnoevropski sistem, v katerem si ne želijo prekinitev poti za elektriko proti vzhodu in jugu.

Pri oskrbi z nafto in plinom je Slovenija manj ranljiva. Odvisna je od lastnih deviz in v seveda delno tudi od hrvaških rafinerij, ki pa so blokirane zaradi vojne, medtem ko je Hrvaška še naprej pripravljena sodelovati s Slovenijo. Posebno vprašanje bo seveda reševanje suficita v gospodarskem poslovanju Slovenije s Sovjetsko zvezo. Vendar bo to tako stvar delitvene bilance Jugoslavije: kjer bo treba tudi ugotoviti, koliko dolga naj bi Sovjetska zveza vrnila Sloveniji v obliki nafte oziroma zemeljskega plina.

- Darjan Košir
- Miha Jenko
- Božena Križnik
- Tonja Slokar
- Darja Verbič

Marko Kočevkar: EVROPA OPAZUJE

POGOVOR Z IGORJEM BAVČARJEM

Z vlado so težave

Med intervijem z Igorjem Bavčarjem je v sobo na Delu, v kateri sva se pogovarjala, stopila neka naša sodelavka in minister ji je poljubil roko (bila je njegova sorodnica). To je storil elegantno, in vendar je bil prizor nekam smešen, ker je minister pač tako ogromen. Sicer pa z enako lahkoto odgovarja na različna vprašanja, tudi kočljiva; Bavčar obvlada politično diplomacijo.

Minister Šešok je nedavno izjavil, da bo po 7. oktobru (izteku moratorija) 8. oktober. To kaže, da se dobro spozna na koledar. Nasploh pa se zdi, da vlada pravzaprav ne ve dobro, kaj bo po 7. oktobru in kaj vse bo storila v zvezi s tem datumom.

Vlada vsekakor stoji za stališčem, da moratorija ne bomo podaljševali.

Bo pri tem vztrajala brezpogojno, kljub mednarodnim pritiskom?

Ja. To je bilo soglasno potrjeno tudi na večrajšnji (pogovor je bil ta tork, op. J. L.) razširjeni seji predsedstva. Sprejeto je bilo tudi stališče, da morebitnim intervencijskim silam za Jugoslavijo nikakor ne dovolimo, da bi šle čez naše ozemlje ali da bi se stacionirale v Jugoslaviji.

Vaše vprašanje je bilo seveda usmerjeno drugam: kako naj ravnamo v razmerah, ko mednarodnega priznanja še ne bo, Slovenija bo po svoje še vedno del Jugoslavije, vendar bo morala storiti korake, ki bodo izrecno pokazali, da nismo njen del.

Korake, ki ne bodo samo simbolično-deklarativni.

Že tisti, ki smo jih napravili 26. junija, niso bili samo simbolični, ampak je že slo tudi za efektivno prevzemanje oblasti. Tu sta dve težavi. Ena je ekonomska in zadeva predvsem monetarno osamosvojitve, v katero bomo morali iti in tudi bomo šli. Druga pa je nadaljnje vzpostavljane efektivne oblasti, predvsem v zračnem prostoru, kjer so težave — tehnične in politične — zelo velike.

Obstaja torej še vrsta neznank. Po moje bomo še nekaj časa plavali v nekakšnem vmesnem prostoru, ko naš status ne bo jasen, ko mednarodnega priznanja ne bo in ko bomo odvisni predvsem od lastne iznajdljivosti in sposobnosti. V tem smislu je vlada zdaj znova aktivirala svoje projektne skupine, ki so delale že pred 26. junijem, in prav danes se končuje faza, ko vlada po resorjih zbira rešitve, ki jih bo prihodnji teden predložila tudi parlamentu.

Ni to zelo pozna in nezadostna dejavnost?

Vse te dileme niso nove in po svoje smo bili pred njimi že pred 26. junijem. Ti trije meseci so glede na to, kar je vlada delala v tem času, minili prehitro.

Hočete reči, da je vlada delala preslabo in prepočasno?

Skoraj bi lahko rekli, čeprav ne bi minimiziral velikih objektivnih težav.

Se osebno zavzemate za to, da bi čimprej dobili svoj denar?

Ja. Toda čez noč se to očitno ne da napraviti. Ovire so tudi čisto tehnične. Tudi ime še ni izbrano.

Vse to vemo že dolgo.

Ti mlini očitno meljejo prepočasno.

In zračni prostor?

Tu so težave večje, čeprav mislim, da bi lahko napravili več. Opreti se bomo morali zdaj na si zagotoviti efektivno oblast tudi v zraku. To je treba preprosto storiti, druge rešitve ni.

V sodelovanju s Hrvaško?

Končne odločitve še ni.

Kaj bomo napravili v zvezi s 7. oktobrom v razmerju do Jugoslavije?

Na notranjem področju bomo implementirali vso že obstoječo zakonodajo. Na mojem področju npr. predpise o potnih listih, tujcih, meji, registrskih tablicah itd. Na ekonomskem področju bomo morali zagotoviti neodvisnost našega monetarnega in gospodarskega sistema in gospodarstvo zaščititi pred dirajočo jugoinflacijo. Težave z neizbežno presumeritvijo na zahodne trge bodo seveda velike.

Ali bomo posamične republike znova izrecno zaprosili za priznanje?

Ta moment ni nepomemben. Pribalstvom državam je priznanje Jelcinove Rusije zelo pomagalo. Toda v Jugoslaviji za to ni velikega upanja. Tudi mehanizma, ki bi sploh omogočal začetek takih pogovorov, ni.

Obstajajo bilateralne poti. Tudi tu smo poskušali, žal neuspešno. Tudi s Srbijo, znova?

Tudi. Haaška konferenca bi se morala po 7. oktobru preimenovali v konferenco o razduritvi, na kateri bi s pomočjo mednarodne arbitraže razreševali vsa vprašanja, o katerih se ni mogoče dogovoriti tu. To pa so skoraj vsa vprašanja.

Prepustiti se taki arbitraži ob še vedno živih mednarodnih težnjah po ohranitvi Jugoslavije je zelo dvorezno početje.

To je res. Način reagiranja v Evropi in njena nezmožnost, da bi kaj dosegla, bosta imela daljnosežne posledice za ves sistem kolektivne varnosti v Evropi. Mi lahko iz tega ravnanja že zdaj potegnemo jasen nauk. Samo naslonitev na lastne sile ti lahko jamči, da sploh prideš v položaj, ko se lahko prek diplomacije in evropskih mehanizmov začne pogovarjati o ustreznem reševanju konfliktov, v kateri si vpleten. To priča o neuspehu

tistega dela naših političnih sil, ki je veliko pričakoval od neke globalne mirovne in razorožitvene iniciative, tudi pri snovanju slovenske države. O Evropi, tej stari gospe, si ne smemo delati iluzij; je, kakršna je, vodijo jo različni realni interesi, ne pa altruizem in posebna benevolenca do majhnih narodov.

Ali bo Drnovšek po 7. oktobru še kako povezan z zveznim predsedstvom?

Po moratoriju bi morali zelo jasno povedati, da na noben način ne sodelujemo več v zvezni državi, da je to razpadla stvar.

Ali bodo ljudje iz drugih republik lahko prihajali k nam samo še s potnimi listi?

Ja. Kdor ne bo državljan Republike Slovenije, bo za nas tujec. Za vstop v Slovenijo bo potreboval osebni dokument.

Mimogrede — ali še kaj plačujemo zvezi?

Ne, niti dinarja. Ker, formalno gledano, ni bil vzpostavljen na Brionih dogovorjeni mehanizem nadzora nad pritokom carin. Markovič se ni hotel pogovarjati o tem.

Je vlada v zvezi s 7. oktobrom že imela kak pošten, strateški sestanek?

Ne, vlada dela, kot rečeno, v projektivni skupini, ki jo je sklical Peterle, intenzivneje sestanke pa pričakujemo v tem in prihodnjem tednu. V ključnih resorjih se pripravljajo vse odločitve, ki se potem v bistvu samo formalno potrdijo na vladi in v parlamentu.

Kaj pa sinteza in koordinacija? Se vam ne zdi, da bi do take seanse že moralo priti?

Nekatere ključne odločitve premlavamo na razširjeni seji predsedstva. To je praktično edini prostor, kjer tehtamo strateške usmeritve.

Franco Juri: VELIKI PLAN (8)

položaj. Kriza SDZ, vaše strankarske baze, pa ga najbrž slabi.

To je res.

Ali se SDZ sploh še da rešiti!

Mislim, da se da. Tu gre veliko manj za vsebinska in programska razhajanja kot pa za splet okoliščin, za razmerja med političnimi osebnostmi in ambicijami v SDZ in za razmislek o tem, da se del dogajanja v Demosu specifično zrcali tudi v SDZ; v njej se najbolj kajti druge stranke so se notranje v glavnem že diferencirale. SDZ je specifična in o tem je bilo prelignje že veliko črnila. Naša stranka je med drugim izhajala iz spoznanja, da je Slovenecv samo dva milijona, da kvalificiranih ljudi ni mogoče najti za vsakim vogalom in da je treba res sposobne pritegniti v nastajanje nove slovenske države, medtem ko je del Demosove, pa tudi SDZ-jevske politike ohranil kriterij negativne selekcije. Stranko so v temeljih načela še nekatera druga vprašanja, zlasti razhajanje glede lastninske zakonodaje. Strankin svet to soboto in potem kongres bosta morala iz vseh teh trenj potegniti konsekvence. Optimalna rešitev je po mojem v tem, da se ne bi promoviral nobeden od dveh ekstremov, ki sta zdaj v stranki jasno izražena. Promovirala naj bi se sredinska usmeritev. Ali nam bo to uspelo, je drugo vprašanje.

Ali naj bi bilo to konkretno in v kadrovskega pogledu videti tako, da ne bi smela zmagati

Če bi bili mandatar, koliko dosedanjih ministrov bi obdržali. To ta hip ni moje vprašanje in o tem sploh nisem razmišljal.

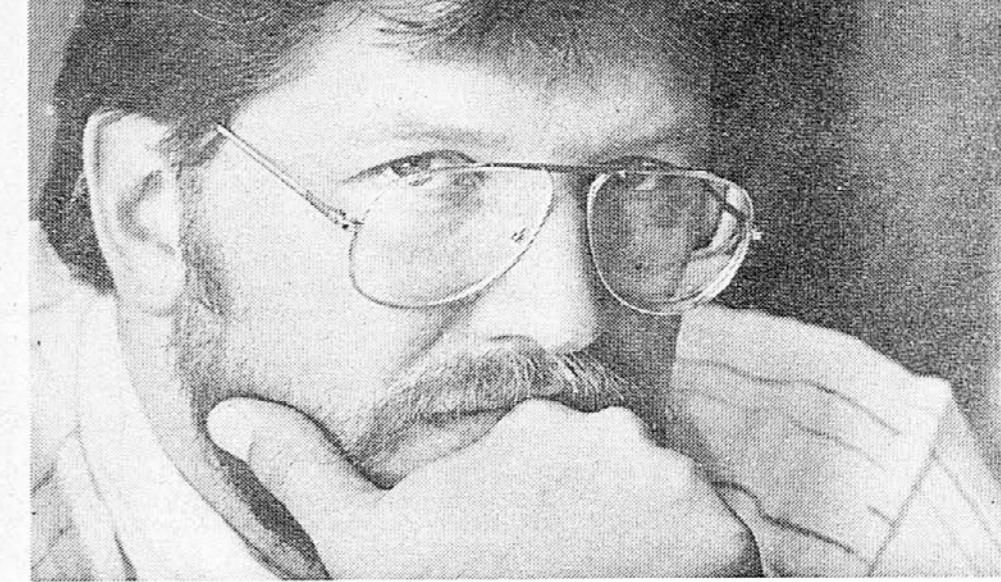
V politični diplomaciji ste se dobro izurili.

V politiki sem razmeroma dolgo in sem se veliko naučil že prej, preden sem stopil v to vlado. Velika šola politične diplomacije je bila zame zlasti vodenje Odbora. Že takrat mi je postalo jasno, da je politika nehalna stvar in da si lahko v enem trenutku na vrhu, že naslednji trenutek pa povsem pozabljen. Glede tega si ne delam iluzij.

Ali vam vojna nevarnost v Jugoslaviji, ki se deloma še vedno nanaša tudi na Slovenijo, krepi ministrski in siceršnji politični položaj?

Vzpostavljane samostojnosti v tako burnih razmerah je seveda samo po sebi povečalo pomembnost resorjev, ki jih vodiva z Janezom. Tako da na to vprašanje ne bi mogel odgovoriti nikalno.

Vendar je čas po vojni naglo zniževal ta

in biti na čelu stranke ne Pirnat in ne Rupel?

To je lahko en vidik tega, kar sem imel v mislih, čeprav je v stranki po mojem mnenju prostor za oba.

Ampak za nobenega prav na vrhu, če hoče stranka ostati skupaj?

No, to je zanimiv zaključek.

Vi se štetete za sredinskega človeka?

Ja.

Kot kandidat za sedanjega Ruplova položaj v stranki?

Ne da bi vedel.

Kot Ruplova naslednika pogosto omenjajo Janšo?

Govori se o več imenih. Janša je eden izmed tistih, ki kotirajo precej visoko.

Če Pirnat kandidira za položaj šefa stranke, bi se najbrž moral zavedati, da SDZ brez starih zvenelih imen, ki jo posebejajo, na prihodnjih volitvah tako rekoč nima kaj iskati.

Hvala lepa!

Ste za čimprejšnje volitve?

Saj najbrž sploh niso mogoče. Ustave še nimamo, obnovljati sedanja strukturo parlamenta pa se mi ne zdi smiselno. Če pa ustava bo, bo treba najprej zgraditi kompletan komunalni sistem, če naj bi obveljal predvideni volilni sistem. Tako pravzaprav ne vidim možnosti za skorajšnje volitve.

Glede na to da vlada še zdaleč ni idealna in da je pred volitvami očitno ne bo mogoče spremeniti, pa bi bilo dobro, če bi bile volitve čimprej?

Za takojšnje volitve nisem. Sem pa za volitve v razmeroma kratkem času.

Kratek čas je za vas ...?

Bolj kot terminsko ga je mogoče opredeliti z nekaterimi izhodišči, ki jih bomo postavili — s pomoratorjskimi osamosvojitvenimi potmi Slovenije. Se pravi, da si vendarle vzamemo čas in damo neki fundament usmeritvi po moratoriju. Takojšnje volitve bi naš politični prostor do konca razdelile in vnesle vanj še več nestrpnosti, zato jim nasprotujem.

Politično vas je pravzaprav težko označiti. Še najbolj ste politični tehokrat?

(Smeh.) Težko govorim o sebi, mislim pa, da pri meni pogosto prevlada čisto pragmatičen občutek za določen politični trenutek in naloge v njem. Veliko manj se (sploh po nekdanjem obdobju, ko sem to postavljal zelo v ospredje) ukvarjam z idejnimi ali ideološkimi vprašanji in sem daleč od sintagme, da ni važno, ali je kdo pismen, važno je, da je nas. Nasprotno: važno je, da je pismen!

Biti politik je vedno bolj negotov poklic?

Ja. In to je prav. Ne delam si iluzij, da bi lahko kdorkoli spal na minulih zaslugah. Vsake toliko je treba prevetriti tudi politiko. Upam samo, da se bo to čimprej in čim pogosteje dogajalo tistim, ki si tako in tako ne zaslužijo zaupanja.

SDZ bo morda razpadla ali pa se slabo odrezala na prihodnjih volitvah. Skratka, vaša politična kariera se utegne nehati. Kaj boste počnili potem?

Mislim, da sem dovolj sposoben, da znam skrbeti zase. Vrsta stvari me veleva in bi se z njimi rad ukvarjal, tudi če bi politiko zapustil. Mislim pa, da zdaj ni bojzani, da bi moral hitro menjati službo.

Golman pa ne boste?

Ne, to pa ne.

Janko Lorenci

Ali vam je bil mandat, koliko dosedanjih ministrov bi obdržali.

To ta hip ni moje vprašanje in o tem sploh nisem razmišljal.

V politični diplomaciji ste se dobro izurili.

V politiki sem razmeroma dolgo in sem se veliko naučil že prej, preden sem stopil v to vlado.

Ali vam vojna nevarnost v Jugoslaviji, ki se deloma še vedno nanaša tudi na Slovenijo, krepi ministrski in siceršnji politični položaj?

ARS ELECTRONICA 1991: OUT OF CONTROL (2)

Postbiološko življenje strojev

Ropotajoči in štokajoči stroji proizvajajo umetelno življenje objektov, vključenih v projekt Nenavarna telesa...

konce predavanj? To sem pomislil, ko sem med tremi predavanji, ki kot prispevke teorije...

Ropotanje, šumi, škripanje, pišč napihovanja, trušč kotaljenja po bregu navzgor, cviljenje slabo namažanih pogonskih elementov...

tekturo zvočne pokrajine, sicer pa je bil to precej statična performance s tekstom, ki je citiral esej švicarskega arhitekta in zgodovinarja...

Gledanje/poslušanje te uprizoritve je bilo zame zanimivo le kot primer, kako se dobra literatura in kakovostni balet pravzaprav ne moreta mikati...

Tekst o težavah z bivanjem se je oglašal nevsiljivo, scena je bila kar se da enostavna in čista, razsvetljava brez slehernih ambicij po proizvodnji zapletenih učinkov...

Nenavarna telesa stokajo, ropotajo in grozijo v kar prostorni areni (kakih 150x150 m) s strmim pobočjem v ozadju, kjer se ves čas v poraščem skalovju nekaj dogaja...

Kristine Stiles je tipična sodobna ameriška intelektualka, to pomeni, da brez kakršnega koli zadržka miksa vse mogoče in nemogoče teoretske oblike in umetniške prakse...

ki bodo dosegli stopnjo psa ali mačke, potem roboti, ki se bodo orijentirali po slikah in se na podlagi svojih poskusov, recimo odpiranja vrat...

Na Ars electronico včasih pride tudi kakšna baletna skupina, čeprav le redko tako etablirana in profesionalna, kot se je zgodilo letos, ko je nastopil baletni ansambel žirische opere...

Ars electronica 1991? Nekaj dobrih računalniških animacij in instalacij (robotskih) sem videl in slišal eno zanimivo predavanje (Moravčev), sicer pa stvar ni bila posebno kakovostna...

(Konec)

Janez Strehovec

Nekakšni esesovski pazniki so na linski Glavni trg prignali vreščeca in napadala bitja, nekakšne alpske jetije, ki so iznenada vdrli v Srednjo Evropo...

Kot zadnji predavatelj je nastopil Hans P. Moravec in kar precej poslušalec se je zbudilo ob njegovem predavanju o univerzalnem robotu...

Te zanimive futuristične spekulacije me niso kaj dosti zanimalo, zame je bila v njegovem predavanju pomembna predvsem hipoteza in razlaga, zakaj dosežaj tolikšne težave z roboti...

superračunalnika Cray 2. To Moravčevovo predavanje je bilo gotovo aktualno za vse, ki se ukvarjajo z umetnostjo in estetiko...

To besedilo je sicer zelo poetična in hkrati strahna impresija o ženski in njenem umorjenem otroku, tekst o dogodku, ki ga morda ni bilo, živi pa kot morda o motnji in nelagodju...

NI DENARJA ZA KNJIGE

Kmalu samo še za beraško culo

Danes je na Rogli rekreativno, zabavno srečanje. Pa ne za vse, samo za slovenske knjižničarje, po dvodnevem posvetovanju »Knjižničarstvo v koraku s časom«...

Lučka Čehovin, ravnateljica Kosovelove knjižnice v Sežani, nam sporoča, da so imeli septembra primorski knjižničarji posvet, na katerem se je pokazalo, da imajo podobne zaplete...

ko ne bomo veliko govorili o kvaliteti ponudbe, ampak o preživetju, sporoča Janko Germadnik, ravnatelj Osrednje knjižnice Celje...

izdaj starih vsebin. (...) Restrikcija dotoka izdajemskega periodike, ki nam grozi, pomeni dodatno skrb zaradi siromašenja naše ponudbe...

Poleg drugega nakupa knjig v knjižnicah ovirata tudi nereden pritok denarja, ki ga dobijo takrat, ko ga občina pač ima. Tako je v sušnih obdobjih marsikateri knjigar zaprosil in je pozneje ne morejo več dobiti, vsako načrtovanje vnaprej pa pri nas tako in tako prekriža inflacija...

Ker nas ustanovitelj nepopolno financira, dobivamo namreč le 80 odstotkov sredstev po pogodbi o financiranju, kljub dejstvu, da smo lastno predvideno delavnost (razen nakupa) 100-odstotno izpeljali...

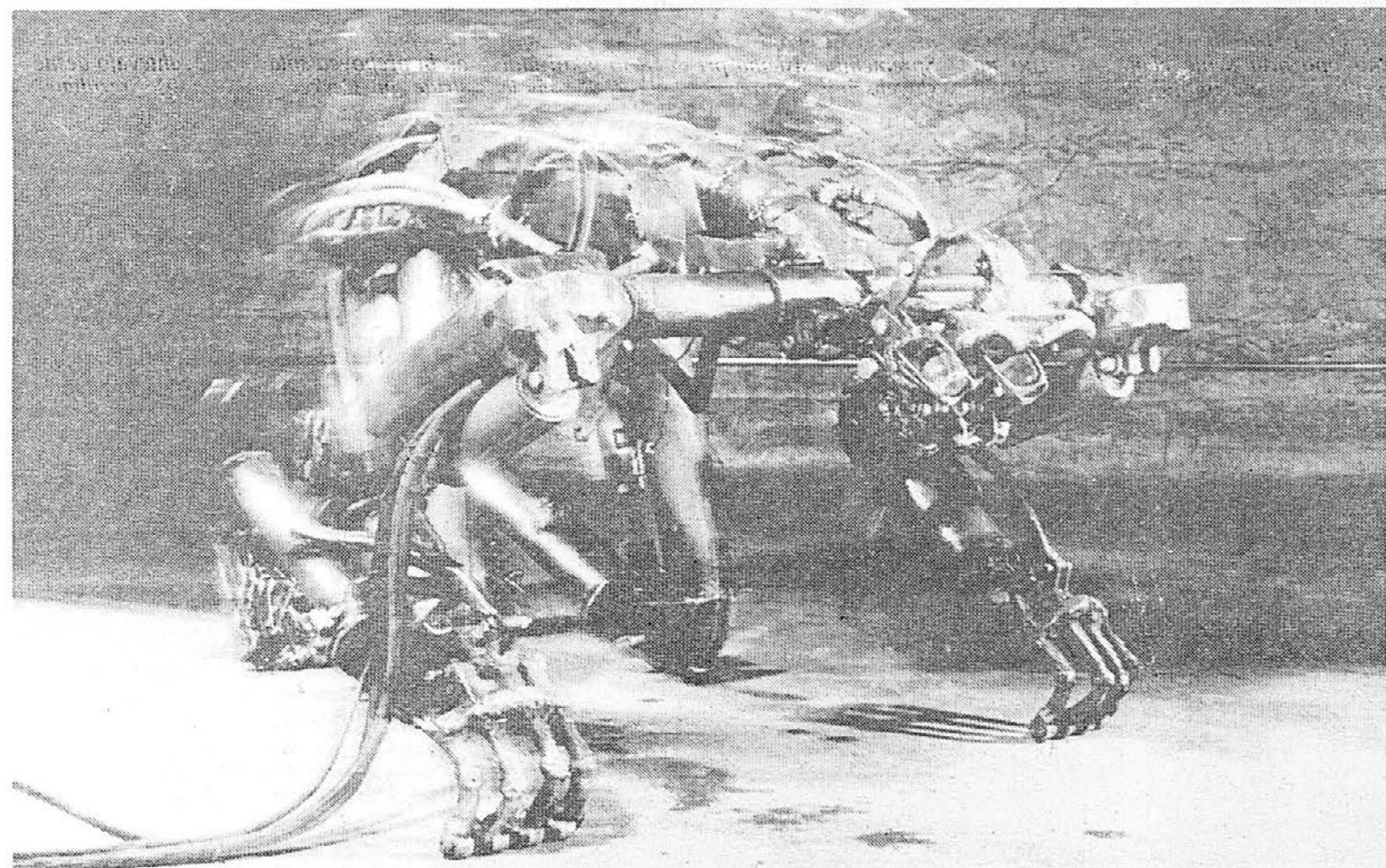
Med tistimi izjemami, ki se jim letno godi celo bolj kot lani, je Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti, saj so v letošnjem prvem polletju nakupili 453 enot knjig in drugemu (neknjižnega) gradiva več kot v istem obdobju lanskega leta...

V Ljubljani so se v splošnoizobraževalnih knjižnicah se ne zaplete vedno samo pri denarju, ampak imajo pogosto težave tudi z izbiro novih knjig, med katerimi niso vselej take, po katerih najpogosteje sprašujejo v posamezni knjižnici...

V študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu niso izjema. V zadnjih letih se predvidenemu standardu niso še nikoli približali. Ravnatelj Janez Mežan je zapisal, da so bili še najuspešnejši v lanskem letu, ko so pridobili malo več kot 10.000 knjig...

Zaradi čedalje nižje življenjske ravni si pri nas vedno manj ljudi lahko privoščijo knjige, ki jih ponavadi beremo po enkrat (leposlovje itn.). Težava ni samo denar. Marsikdo se namreč za knjigarstvo odloča za knjižnico, ker v povprečnih slovenskih stanovanjih pač ni moč skladističiti kakšnega večjega knjižnega premoženja...

Marjeta Novak Kujzer

Chico MacMurtrie/Rick Sayre (ZDA): Prevrnjeni človek (Interaktivni robot, ki kopira gibanje opazovalca in ga ponavlja s svojimi gibi), nagrajeno delo na Prix Ars electronica

rator, sedejo s steklenicami viskija za pogrnjene mize in prislushno svojnemu pesniškemu junaku Caetano Velosu, začetniku tropicalisa, danes enemu največjih intelektualcev v deželi...

dve leti. In potem? Gilberto Gil je utrujen. Malce bo odnehal, saj potrebuje čas za premislek. Lani mu je v prometni nesreči umrl sin, pred nekaj meseci mu je umrl oče. V bre me mu je, da ga brazilski člani in mulati slavijo kot brazilskega Boba Marleya...

vsak dan oglašja iz radijskih aparatov v Rio. »Diktatura je za sabo pustila veliko praznino,« pravi lepa enaindvajsetletna pevka, ki je s svojimi temnimi očmi in lasmi izpolnitev brazilskega lepotejnega ideala...

Pred vzhodom v nebotičnik, kjer prebiva Gilberto Gil, nanašajo plakati koncert norveške pop skupine A-ha. Kulturni dogodek tedna. Odkar se je vojaški režim pred desetletjem začel umikati, takšni koncerti niso več redkost...

Možnosti za kariero v tujini so dobre. Svet popa je odkril novo smer in zvezde iz Južne Amerike sprejema z odprtimi rokami. V svoji domovini pa zgubljajo tla pod nogami. Malo številne plošče skupine Olodum na primer v Braziliji, izjema je Salvador, ne gredo v prodajo...

Vendar pa Musica Popular Brasileira živi tudi brez televizije. Brazilci namreč negujejo svojo preteklost, kot politično kot glasbeno. Najsi gre za bosso novo ali forró, glasbene tradicije ne opušajo tako zlahka, pa tudi prvotna brazilska pop glasba ima še naprej nove zvezde...

Nameste tega pa za sabo pušča sledove rockovska invazija. Nekaj otročajev v predmetstvi metropole ima čisto svojo, novo predstavo o uporniški rockovski glasbi. Ena najspešnejših težkometalskih skupin prihaja iz Brazilije. Skupini je ime Sepultura in igra thrash metal, eno najbolj surovih zvrsti rockovske glasbe...

Vendar pa mu tudi položaj v mestnem svetu ni v zadovoljstvu. Njegov mandat bo trajal še

Splošnoizobraževalne knjižnice so pri nas najbolj odvisne od občinskega bogastva in torej tudi od občinske naklonjenosti tej dejavnosti.

»Slovenske knjižnice smo občinsko vzdrževane, republika nas financira samo z določeno udeležbo pri nakupu knjig. Glede na to, v kateri občini je posamezna knjižnica, ima vsaka specifične probleme. Skupen problem je najbrž ta, da je tudi kulturni dinar postal del skupnega proračuna in da ga ob primerjavi s tako močnimi ljubiji, kakršna sta vojaska in zdravstvo, in ob razmeroma slabu prodorni kulturni ministrski strukturi vedno bolj jemlje vrag...

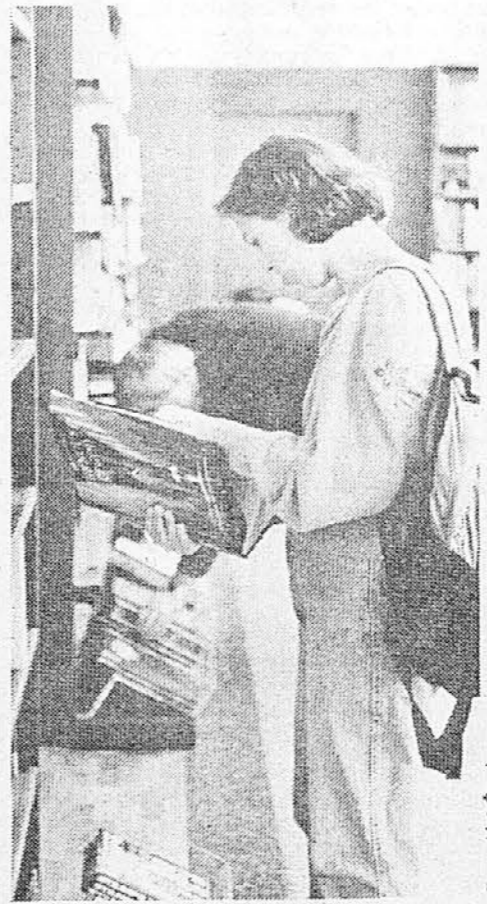

Foto: Aleš Čermšek

